ג

Това е – най-накрая го видя: живеем в несправедлив свят.
Не най-добрите хора управляват държавите. Не най-почтените. Нито най-образованите.
Не най-себераздаващите се.
Нито пък онези с най-ясна визия за бъдещето.
Същото е и с учителите на децата. Най-често.
Не най-големите в изкуството преподават в академиите.
Защо тогава да се учудва, че се ценят посредствени картини
и точно те се продават най-скъпо?
Когато дългогодишният, уважаван от всички нюйоркски критик се оттегли,
като публично заяви, че не може повече да участва в система,
която подменя ценностното с шум, Горски най-накрая разбра, че не е сам.

Дълго време смяташе, че като рисува добре, като използва техники, които досега никой не е използвал, като е съвременен, без да подражава, като вкарва мисъл, чувство и усет, там, където другите вкарваха само заучени мазки с боята – ще забележат картините му.
Сега най-накрая осъзна, че най-вероятно няма да ги забележат.
И че това е съвсем закономерно. Тъжно, но закономерно.

Седна спокоен на шарения стол и си спомни за две неща:

1. Онова момче с едва наболи мустаци, което дойде от дома за сираци. Ателието на Горски беше първото ателие, в което хлапакът влизаше през живота си. Нещо повече: картините на Горски бяха първите картини, които той виждаше.
И се прехласна. Стоеше, гледаше, дишаше и очите му изразяваха такова възхищение и доволство, та Горски в един момент се уплаши дали момчето е наред. Съвсем наред си беше.
След срещата си с Горски момчето грабна четките и боите и оттогава не престана да рисува.
Завърши Академията. С пълна стипендия. Сега предстои първата му изложба в Париж.
Младият мъж още идва да навести Горски. Двамата искрят от щастие, когато са заедно.

2. Непозната възрастна дама, пребродила през дългия си живот доста от световните музеи.
Тежко болна, оставали й седмици живот. Една приятелка на Горски, при последното си посещение, й беше подарила негова картина. Жената неочаквано й се обадила да каже, че не е вярвала точно в тоя момент отново да преживее „магията на цветовете и формите”. „Истинско художническо вълшебство.” Това казала. Била е благодарна. Умряла е седмица след това.
Негова е била последната картина, която тя видяла през живота си.

Ето за това работя – казваше си Горски – изкуство има само тогава, когато творбата може да устои на първия и последния поглед. Ако има смисъл точно в тези моменти.
Всичко останало са немарливи работи, търгашество или суета.
Каза нещо в този смисъл на едно публично събиране. Знаеше, че ще го сметнат за слабост и в същото време огромна част от художниците ще го намразят заради силата.
Знаеше, че никога няма да коментират нищо от неговите творби –
че ще се опитат да го удавят в мълчание.
Точно този ден – това, което се промени, беше – че Горски съзнаваше безпощадно ясно всичко това, но то изтече, отиде си и престана да има каквото и да е значение за него.

Година по-късно дойде славата.

manuiloff.com „Книга на промените” © Александър Мануилов, 2012-13 г./ „Book of Changes” ©Alexander Manuiloff, 2012-14